

21
hoofdzakelijk is afgelopen, zoo ik tijd kunnen
vinden voor de mededeeling aan de Nieuwe
zeit, maar eerst natuurlijk beginnen met
te informeren hoe het zit met het openden.
Van uit Leiden stuurde ik immers iets over
de toornening in alcoholisme naar Leiden?
Waarschijnlijk zal plaatsig ook met den
eenige en afdoende reden zijn dat dit stukje
al meer ongeveer drie maanden ligt te
wachten. - Onderwijl heb ik namelijk
wat vermeld over prostitutie, waarvan
ik de artikelen in de N. Tijds zal kunnen
aanstellen en gedeeltelijk omwerken. Maar
dat is isabelle plantje gebrek! Zouden we
ook niet eens kunnen denken aan Dyn. Kamp
dat toch, te verdalen, maar de U. d. d. d. d. d.
ook een rechte journalistisch organ is...

Lieder geeft het heel ons aan te
zijn te horen hoe het jelsin een gaat. Van

Heilwagen 7^o 8 29,

Lieve Vrienden,

Ik heb met Sturton's artikel in de
Nieuwe Zeit gelezen - sprekende over histor.
mater. in een kerkstuk te Rotterdam kwam
ik inlang tot hetzelfde schalkant werkboek
den invloed ^{van} de economische ontwikkelingen
op de begrippen van de menschen omtrek
het begin van de 16^e eeuw. Speciaal
maakt het op de begrip sterk aandacht zijn:
een Vergelijking die van een onlin die
goed getal zonnevat te zeggen had,
kan mogelijk zo precies lethem op inde
menscheheid. De opbouw toefen shep.
fil en sheppen med zoveel opake en daar
milt meest het aengien dalen van de geestel.
heid - als invalares trufden beiden.

Maar ook ons het rijk wat is erlijk
zeggen wilde. Nu de oprechth. wel

3/ Heman: Wie bezogen we bezocht, maar
dat is nu al oud.

Wat ons betreft: de kinderen zijn gelukkig
zijn gezond, alleen Franje blijft nog
tollen met hoofdpijn en is dikwijls missief
meer van streek. Mogelijk dat ze nu
de negen jaren wat sterker wordt.

Het kleinste spoor flinkt op, en blijft
de juncos in alle opzichten, tamelijk
neugend, en traktatkinde van de rest.

Maar is al nog al goed. Alleen dat
we geen dienablode hebben begraafden
dikwijfs met te veel meub. gelukkig dus
we een fietser, in de enkele mooie dagen
van Feb. & Maart hebben we samen
heel plezierig gereden. Fietser is al een
winter-sport, blijft ons, ten minste al het
welemaal al te bar is.

Ik zelf heb dit reisverhaal met dank
geproven - in Dec. & Feb. : 43 keer
(met integr. v. Maandag - av. kolleg
Amsterdam) - Vuurroepen te Amst.,
Rotterd., Dordt, Breda. Vanavond
begint en dit is in sluitverfom, om
een door een paar aanvullende feiten
gevoel'ge luttel gheen v. intellect.
tralen. Zoals men van de kinderen een
gevoel'ge laat komen, in verband met
zijn volwassen vrienden [niet meer uit
sluitend op muziek of declamatie,
nu w'ge sociale, zelf socialistische
vrienden]. De tijden van v'ur 1784
keeren terug, ten de filosofie en de
moderatie volkomen salomfahig wat; maar
onder de quillotines kunnen het uwe
later toch wilt af. - ^{gegr. 1812}
P.v.a. ~~1812~~

Ik heb al het mijne gedaan om de censuur te bevestigen
 onder de Marxisten. Een groot bezwaar was, van het
 begin af, dat de Tribune-menschen lang niet de
 algemeene sympathie hadden weten te winnen. Je
 zult ~~zich~~ hebben gezien, dat ik hun werk in het publiek
 sterk geprezen heb, natuurlijk. Ik meen dat ook.
 Althans wat ik niet konpde te zeggen, en wat toch is
 waar is, is dat zij soms met grote wakkersheid
 hebben gehandeld — althans voor menschen die zeggen
 dat ze in de Partij willen bljven. Een revisitor als
 dat van Troelstra was toch te verwachten, en volkomen
 dat, daarna, de grote meerderheid tot iedere ge-
 wilddaad bereid was zijn. Je had eens moeten
 hooren hoe een uitlating van Kautskij "dat de
 Deutsche Partij maar eens de goede schoornmaak-
 maas handes" (tegen de revisionisten), door Troel-
 stra aangehaald, op de algemeene vergadering werkte. Zo zijn
 er ettelijke citaten gegeven, waarvoor men zeggen
 moet dat de schrijvers vrij wel oprechtelijk de
 meerderheidsleiders hebben getart om tot uitersten
 te komen. En dat, wil ik zeggen, zonder de leuzen
 gemeest die, in ons land nog wel, en in de
 arbeiderspartij zullen moeten stichten! Menschen

Beate Anten,

Je zult door den uitslag
 van het kongres niet verrast zijn geworden.
 Met een meerderheid van minn ²/₃ zijn de
 Tribune-redacteuren voorwaardelijk geroyeerd.
 Hiermee is een nieuwe fase in de geschiedenis
 van onze Partij geopend. De grote en onover-
 dragelijke geworden spanning der laatste
 weken is geëindigd. Dat is ten minste iets gewon-
 nen. We kunnen weer metigen werken, en proberen
 van de bekende omstandigheden te maken het een
 mogelijk is. Voor mijn gevoel stond ik liever bij
 de geroyeerden, maar de gevoelens van een afschei-
 ding heb ik gemeend niet te mogen aanvaarden.
 Je laatste uitspraak aan Kautskij geschreven om
 hem ons standpunt te verklaren. Ik onderstel
 dat je in haar brief al het noodige zult vinden.
 Mijnerzijds alleen nog dit — wat ik je, ten over-
 vloede, heb aan Kautskij verzocht over te brengen:

die regelrecht aansturen op en drievoud tot een
 scheuring, waarvan zij zelve erkennen dat ze
 even onmogelijk als onvoltooid zijn. Een
 orgaan voor principiële oppositie moet tot scheuring
 leiden, op den duur — heeft althans met die
 kans voortdurend rekening te houden — het vormt
 een aankang die allengs een partij in de partij ver-
 tegwoordigt, en nu kan van twee dingen een
 gebeuren. Of de oppositie wordt gaedig ^{nieuwe} medelidzaamheid,
 of de oude medelidzaamheid verblaast haer eer het zoover
 is. De zoo weinig skrupuleuse leiders bij misluk-
 ken bij tijds tot geweld gegrepen. De maniere
 opposanten zouden dit te voorreine moment hebben
~~moeten~~ ^{moeten} verschijnen. Met honderd woorden uit, en
 honderd andere woorden er in, zal de anderhalve
 jaargang van de Tribune niet het aanslag- ma-
 teriaal hebben opgeleverd dat Troelstra nu tot zijn
 beschikking had — en waarop Wijkvors weinig
 kon antwoorden. Voeg daarbij dat, behalve in
 den vorm ook in het wezen de Tribune volgevalde
 de britsch overdreef, dan zult ge begrijpen waar
 om onze pogingen om de anarchisten buiten de

Tribune-groep in beweging zijn, met die groep ^{te} als
 eenigen en te bewegen tot een brachtig dem. antha-
 tie niet is gelukt.
 Toch zonden wij ons (ook den dets & Weland)
 tot het laatste hebben verzet — als het bemiddelen
 in voorstel niet was gekomen. Een valstrik,
 zeg je. Je bedoelt: voor zo ver een gebeurtenis
 vanden wil van personen afhangt: ddaas een
 gebeurtenis, immers, kan nog iets anders zijn
 als een wilsceitigen en het resultaat van een
 handeling beantwoordt niet altijd aan haar oop-
 merk. Troelstra begreep dat hij een kansspie-
 moet doen. Zijn plan was: uiddelheid te
 brengen onder de anarchisten. Maar is het zoo
 zeker, dat er niets anders uit gezien kan? Ge-
 geven de onmogelijkheid om, op en ons de Tribune,
 de anarchistische eenheid te herstellen, moesten
 wij het voorstel aannemen. Je hebt gezien dat wij
 ons een onafhankelijke redactie hebben voorbe-
 houden (alleen aanvand het „kanneraadrecht-
 pelijk overleg?) Vergeet niet dat ook Troelstra
 i. s. de verduldheid, die ~~at~~ hem toevloed van di-
 rekt succes geweldig in den weg staat, hier en

mentarisme, maar de arbeidersmassa slaapt
 nog en de heele politieke situatie is een dool-
 boel. Onder de kleine groep van eenigszins be-
 wust geworden proletariers, zou de poging
 tot een tweede partij niet bevestigd zijn geworden,
 niet geweld als een dringende noodzakelijkheid.
 Daarom hebben wij het wettelijk aannemen, we
 zullen een principiële propaganda voeren, de
 strijden over kleinigheden trachten te vermijden,
 de grote waarheden van kapitalisme en socialis-
 me behandelen — en, komt eenmaal de on-
 vernijdelijkheid van grote botsing, of wil men
 ons geen redelijke vrijheid van spreken gunnen,
 dan staan wij onwrikend achter de partij.
 Blijft met de tribune die, bij al zijn geweld, zijn
 eigen raak in de partij veel kwaad had gedaan.

Ik vind het natuurlijk verdomd, dat de Mass-
 isten nu voortdurend gescheiden zijn. Vooral het uitbreken
 van Mendels, nog meer dat van Herman indit misse-
 cabel. Ik geloof dat zij (trouwen, Herman was al
 lang uit de mondlinge propaganda) een krachtige
 zullen verpillen. Nog altijd hoop ik dat men, nu

daar zelfs kamerzetsels door wandelen en dikans
 op nieuwe verijdelde, nu juist ook niet zo ijlerie,
 rijken met vrienden. Nu al wat gebeurt is, boel-
 dien, maten ze ons eenige vrijheid geven. Hoe
 lang zal het hebben geduurd e.d. b.v. H. R. H. toe-
 gelaten zou geworden zijn tot een redactie onder
 normale omstandigheden? En aldus geven wij
 een beperkte vrijheid van beweging in, boven en
 afgehele bevestigheid buiten de partij. Een
 beslissen de omstandigheden is verder dat de strijd
 der prakties alleen nog maar over dingen loopt
 die zich of als theoretische gezichtspunten, of
 als ondergeschikt praktische belangen voordoen.
 Hoe wil men de arbeiders aan't verstand brengen
 dat een nieuwe socialistische partij noodig is?
 Dan als geen "kritiek" die den indruk moet maken
 dat de oude partij absoluut onbegrijpelijk is ge-
 worden. Zij heeft niet op eenig beslissend punt de
 sociaaldemocratie in de steek gelaten. Van een
 blok-tak-tak is niets bevestigd maar gelukkig. Het
 zijn vermoedens, aanwijzingen, stellingen, maar
 geen of bijna geen feiten. Er is erg veel pralen

de uitspraak is gevallen, de Tribune zal optrekken. Het regement is voorwaardelijk. Ook met het referendum nog beslissen. Er is zondag een bijeenkomst waar Mr. Herman zal zijn, die nu met Wils even naar Genève zijn moeder is gaan bezoeken. Evenmin als iemand heeft Herman zich ooit voorgesteld dat een andere partij hand van slagen had. Zo als reeds gezegd, is dat voor mij de doordag gevende overweging geweest. —

Zoeven ontvingen we je briefkaart met de blijde tijding. En meisi dus. Wij wenschen Anna en je van harte geluk! Het kind is inderdaad te weinig. Voor de kinderen zelf is het ook beter, eplafid, niet als enig kind op te groeien. Koral en Tommie niet zo'n heel klein ding meer is (we hebben van Herman & Wils nu een laatste bericht ook van hem gehoord), zal deze vermindering van de familie ook wel minder bezwaarlijk zijn. Grappig van ilmi nadat dat hij nu een zetje heeft gegeven en daardoor zelf een broertje is geworden.

Bij ons gaat alles vrijwel naar voren. Marie & de kinderen houden zich goed, kleinigheid daar gelaten. Marietje wordt een goet meisje, die al sprak "juffrouw Marie" wordt genoemd, hetgeen tot de zotste dingen behoort die men al zoo beleven kan. Ze heeft dat haar liefhebberij in de literarische werke (ook "geschiedenis") de voorbode van eenigen aanleg in die richting zal blijven te zijn. Marie gaat door in de muziek, ze zingt een beetje juffr. Adema, die we nogal zien en bij de kinderen is geweest toen wij naar Deventer waren. — Petje is nog altijd het echte schiedkind, heeft niets van een "junge juffrouw", maar leert vrij goed. Tivke is meer pop (4 jaar) en tamelijk verwend. Tiedaar een sander over het inwendige van ons bestaan, waaraan alleen een meer regelmatige aanpak met enige goede vrienden uitbrecht een zeer bevestigend te kunnen helpen. We zitten hier werkelijk eenzaam genoeg — en het is vooral de goede school die ons vasthoudt. "Als de kinderen groot zijn", gaan we in Amsterdam wonen. —

Waarom alle best gezette & wenschen
D. v. d. Paas

20/9



Prof. Anton Pannekoek
Bernard Lincroade 19
Amsterdam Zuid

F. W. Lyles
Larch N. H.

20/7

Laren, 30 Juni '33

Amice,

Om verschillende redenen zou ik je graag een bezoek willen brengen. De voornaamste of ten minste meest zwaarlijke reden is deze: sedert eenigen tijd verzamel ik materiaal voor een boek of tijdschrift brochure over de oorzaken van het verval der Duitsche sociaal-democratie - maar telkens bij het maken van aantekeningen enz. stuit ik op vragen die alleen te beantwoorden zouden zijn door iemand die de de dingen in de besloefde periode: de laatste jaren vóór Augustus '14 en de eerste daarna, van nabij heeft meegemaakt. Het meen ik te moeten beschrijven dat toen de omkeering is gekomen waarvan al het latere enkel de voortzetting is geweest. - Weet je dat P. Wiedijk, herlaas door den staat van zijn gezondheid verbaaiden zich op eenigzels manier te doen gelden, met zijn sympathie geheel aan den kant van de O. S. P. staat?

Wees intusschen met je vrouw, ook van Marie hartelijke gezond!

J. v. d. Groot

Laren, 30 Juni '33

Amice,

Om verschillende redenen zou ik je graag een bezoek willen brengen. De voornaamste of ten minste meest zakelijke reden is deze: sedert eenigen tijd verzamel ik materiaal voor een boek of tijdschrift brochure over de oorzaken van het verval der Duitsche sociaal-democratie - maar telkens bij het maken van aantekeningen enz. stuit ik op vragen die alleen te beantwoorden zonder zijn door iemand die de de dingen in de beslisende periode: de laatste jaren vóór Augustus '14 en de eerste daarna, van nabij heeft meegemaakt. Het meen ik te moeten beschrijven dat toen de omkeering is gekomen waarvan al het latere enkel de voortzetting is geweest. - Weet je dat P. Wiedijk, heersker van den staat van zijn gezondheid verlainderd zich op eenigzakei manier te doen gelden, met zijn sympathie geheel aan den kant van de O. S. P. staak?

Wees intusschen met je vrouw, ook van Marie hachtelyk gezegd!

J. v. d. Groot

Laren, 30 Juni '33

Amice,

Om verschillende redenen zou ik je graag een bezoek willen brengen. De voornaamste of ten minste meest zwaarlijke reden is deze: sedert eenigen tijd verzamel ik materiaal voor een boek of tijdschrift brochure over de oorzaken van het verval der Duitsche sociaal-democratie - maar telkens bij het maken van aantekeningen enz. stuit ik op vragen die alleen te beantwoorden zouden zijn door iemand die de de dingen in de besloefde periode: de laatste jaren vóór Augustus '14 en de eerste daarna, van nabij heeft meegemaakt. Het meen ik te moeten beschrijven dat toen de omkeering is gekomen waarvan al het latere enkel de voortzetting is geweest. - Weet je dat P. Wiedijk, heus laus door den staat van zijn gezondheid verhinderd zich op eenigzins manier te doen gelden, met zijn sympathie geheel aan den kant van de D. S. P. staat?

Wees intusschen met je vrouw, ook van Marie hartelijke gezond!

J. v. d. Groot

Amice! zie hier het stuk en zie hier de
nagen van Pannickard; by schijft in verschillende
kanten:

I "He heb ook Raaf's" is ook met de brochure
over mij - Sauer - Wendels - Thurgood congrès tly b1
man zou 't leuen nylaten. Kan dat?"

II "He nussel van Raaf kan nuchter in de 1902
juniel van als ook het lid. Ministerie cinkel
1902 niet; dan ligt tek in jaar knippen?"

III "Wah is mij niet die selge gevonden not precies
by de verkiezingen in 1902 Verdam is: 't vermael:
erst stemming gemacht van stem an kanten
an kan de eerste stemming pietse maekte, pietse
nieuwe kanding congrès van congrès
nylsten an kiyers. Is dat zo?"

IV "Kan je niet nog een voorbeeld zinnelike uit
Ti's krassepeden geven kan 't utopische, want
by mijnein kope al verkeid bekeid?"

V "Wat Raaf zegt van Ti's verkeid in
jullie P. 131 is eikel met T's brochure, dus
die zegt niet veel. Onderzoek dus wel of in
de kanten of hij kan 10 verkeid verkeid"
(the men verkeid van wel. U. G.)

Shun mij in programma mogelijk het stuk met
het antwoord op deze punten kunt, er is nu

leest bij. Ruzen, Polen, Tsjechen zijn
al van ons schrift P. mij. Dit manifest
moet de rest doen. De Man verhoort het
in het Franck. De Holl. boeken is al
een heel eind. — Zoud het stuk al het
kun, nog meer lang. V.V.

W. G. O. G.

7 Apr. '09.